

Methodiek COM – goed voorbeeld groep 5 en 6

Oktober 2022

Bollen H., Dood, C., Hagedoren, E., Horions, K., Thijssen S., Van Mulken S.

Inleiding

Het stappenplan van de methodiek COM toont alle fases die je doorloopt. Deze fases zijn voorbereiding, instructie, gebruik en evaluatie en nazorg. Ze bevorderen de implementatie van een hulpmiddel. In dit voorbeeld zie je hoe dit bij Ruben is gegaan.

Ruben

Even voorstellen

Ruben is een jongen van 9 jaar. Hij zit op het einde van groep 5 wanneer gestart wordt met dyslexiehulpmiddelen. Hij volgde logopedie omwille van mondelinge taalproblemen (TOS) en dyslexiebehandeling (technische lees- en spellingproblemen). De laatste maanden werd in de behandeling de focus gelegd op stimuleren (psycho-educatie) en compenseren (inzetten van hulpmiddelen en strategietraining). Vanaf groep 6 start hij in de klas met een technisch hulpmiddel in combinatie met een hulpmapje met regels en schema's. Het stappenplan van de methodiek COM werd doorlopen.

IPPA – basisinterview

Problematische activiteiten in het dagelijks leven waarvan je verwacht of hoopt dat ze verminderen door jouw dyslexiehulpmiddel	Hoe belangrijk is deze activiteit 1=totaal niet belangrijk 2=niet zo belangrijk 3=een beetje belangrijk 4=vrij belangrijk 5=zeer belangrijk	Hoeveel moeite kost deze activiteit 1=totaal geen moeite 2=klein beetje moeite 3=redelijk wat moeite 4=veel moeite 5=te veel moeite om te doen
1 Ik zou willen dat mama niet altijd mijn zelf geschreven verhalen moet nalezen.	3	3
2 Ik lees de opdrachten/vragen bij taal en wiskunde soms fout, daardoor is de oefening fout en moet ik naar de leerkracht.	4	5
3 Nu lees ik traag en dat kost veel tijd.	2	4
4 Ik weet niet waar ik punten en leestekens moet zetten.	3	3
5 Ik wil zelfstandiger werken zodat ik minder hulp aan mama moet vragen.	5	4
6 Ik wil minder spellingfouten maken.	5	5
Totaalscore (gemiddelde 'probleem-last')	$((3 \times 3) + (4 \times 5) + (2 \times 4) + (3 \times 3) + (5 \times 4) + (5 \times 5)) : 6 = 91 : 6 = 15,2$	

Betrokken partijen

 LEERLING MET DYSLEXIE EN OUDERS	<ul style="list-style-type: none"> - Ruben - Ouders
 DOCENT SCHOLLEIDING	<ul style="list-style-type: none"> - Klasleerkracht - IB-er
 DYSLEXIEDESKUNDIGE	<ul style="list-style-type: none"> - Dyslexiedeskundige

Tijdslijn

Groep	Tijdstip	Fase methodiek COM			Individueel
Groep 5	maart	Voorbereiding			Psycho-educatie met bewustwordingsfilmpjes voor ouders en Ruben
					Ruben volgt een typcursus
	april				Overleg met leerkracht, dyslexiedeskundige en moeder
	mei				Selecteren van een hulpmiddel aan de hand van het SETT-model door dyslexiedeskundige, Ruben en ouders
		Instructie			Afnemen IPPA-basisinterview door dyslexiedeskundige met Ruben en ouders
	juni				IB-er maakt de software en de digitale schoolboeken beschikbaar voor leerling en ouders
					Technische training van het hulpmiddel en kennismaking met digitale schoolboeken
	juli				Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 1
					Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 2
	Gebruik			Ruben gebruikt het hulpmiddel thuis	
augustus				Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 3	
				Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 4	

Groep 6	september				Overleg met ouders, klasleerkracht, IB-er over de overstap van het gebruik van het hulpmiddel in de klas
					Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 5
					Ruben gebruikt het hulpmiddel in de klas
					Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 6
	oktober				Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 7
					In kaart brengen van problemen met de randvoorwaarden en samen zoeken naar oplossingen
	november				Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 8
					Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 9
	december				Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte sessie 10
					Afname evaluatie-instrument dyslexiehulpmiddel door dyslexiedeskundige met Ruben en ouders
				Evaluatie	Evaluatie-overleg met mama, klasleerkracht, IB-er, dyslexiedeskundige

Fase voorbereiding: selectie (SETT-model)

SETT-model	
Individu	<p>capaciteiten en beperkingen</p> <ul style="list-style-type: none"> Mama vertelt bijvoorbeeld dat bij judo het inprenten van de typische termen hem belemmert om over te gaan naar een hogere gordel (cf. TOS). Ook het letterlijk nemen van begrippen valt nog op (vb. staatshoofd). <p>vaardigheden mbt technologie nagaan</p> <ul style="list-style-type: none"> De synoniemen- en woordenboekfunctie bij de computer/het hulpmiddel zouden hem hierbij mee kunnen helpen hem. Ruben volgde een typcursus <p>gevoelens rond werken met pc</p> <ul style="list-style-type: none"> Mama en Ruben geven aan dat hij nog niet zelfstandig kan werken bij het maken van zijn huiswerk. Ruben is bang om uitgelachen te worden, wanneer hij op school met een computer werkt.
Taken	<p>Taken die:</p> <p>(met succes worden uitgevoerd)</p> <ul style="list-style-type: none"> Als mama de huiswerkopdrachten voorleest, lukt het Ruben wel aan het huiswerk te starten <p>(die nog hulp nodig hebben)</p> <ul style="list-style-type: none"> Opvallend blijven wel de bewuste aandacht en de vele verbeteropgingen voor spelling. <p>(die met hulp tot een groter succes leiden)</p> <ul style="list-style-type: none"> Mama vertelt ook dat de zelfstandigheid thuis vergroot is. Zo kan hij zelfstandig een boekbespreking maken met behulp van een luisterboek en zijn hulpmiddel

	<p>(de verschillende vaardigheden nodig voor een taak)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aangezien Ruben steeds meer te maken krijgt met een dubbeltaken (technisch lezen, grammatica en woordenschat), is het logisch dat dyslexie en TOS hem hier parten speelt. • Het aanleren van de letters op het toetsenbord stond centraal in de typcursus.
Technologie	<p>snel en makkelijk te bedienen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het is belangrijk gezien de jonge leeftijd van Ruben, dat het hulpmiddel niet te complex en makkelijk te bedienen is. <p>beoogde effect</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruben ervaart minder problemen bij het uitvoeren m.b.t. school gerelateerde activiteiten. <p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mama is bereid om een laptop aan te schaffen, die hij van thuis mee kan nemen naar school. <p>training voor alle partijen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruben zal begeleid worden door de dyslexiedeskundige om het hulpmiddel te leren kennen en te gebruiken. <p>verantwoordelijke bij problemen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leverancier en dyslexiedeskundige <p>verplaatsbaarheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er moeten afspraken gemaakt worden wanneer Ruben met de fiets naar school gaat. Mama is bang dat hij de laptop kwijt geraakt of stuk zal maken. <p>technologische ontwikkelingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitale schoolboeken gebruik je samen met voorleessoftware. Dan kan je de tekst laten voorlezen in verschillende talen en in je boek typen met spellingscontrole.
Context	<p>De leerling functioneert in verschillende contexten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ruben zal zijn dyslexiehulpmiddel in alle situaties (behandeling, thuis en op school) gebruiken. • Het technische hulpmiddel zal vooral ingezet worden bij lees- en spellingoefeningen.
Match individu-taak-context-technologie	<p>Kosten- en tijdsinvestering</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ouders investeren zelf in een laptop, dus de software wordt via school aangeschaft. <p>Evaluatiegesprek na periode gebruik ondersteunende technologie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afname meetinstrument COM • Gesprek op school

Begeleiding gericht op de ondersteuningsbehoefte

Nadat het hulpmiddel geïntroduceerd is aan Ruben, moet hij het leren gebruiken bij activiteiten die belemmerend voor hem zijn. Hierbij gaan we kijken naar de activiteiten die in het IPPA-basisinterview benoemd werden. Gedurende 10 sessies van 30 minuten wordt er in de praktijk van de dyslexiedeskundige gewerkt aan het inzetten van het hulpmiddel bij activiteiten die voor Ruben belemmerend zijn.

Voorbeeld: 'Ik wil minder spellingfouten maken' en 'Ik zou willen dat mama niet altijd mijn zelfgeschreven verhalen moet nalezen'.

Samen met de dyslexiedeskundige leert Ruben welke ondersteuning hij **tijdens het schrijven** kan gebruiken. In dit geval is het de woordvoorspeller en het uitspreken na het typen. Wanneer je op een goede manier gebruik kan maken van woordvoorspelling, kan je sneller typen. Dit zorgt ook meteen voor een minder grote kans op spellings- en grammaticafouten. Daarnaast leert hij ook hoe hij zichzelf **na het schrijven** kan controleren volgens een vast stappenplan:

Gebruik

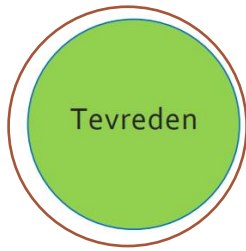
Overstap van begeleiding naar klas

Er worden verschillende overlegmomenten gepland, waarin de dyslexiedeskundige concrete afspraken maakt met school en ouders. Tijdens de overlegmomenten van Ruben is er overwogen om een dyslexiemaatje in te schakelen. Een dyslexiemaatje is een klasgenootje waarbij Ruben zich vertrouwd voelt en terecht kan voor hulp. Een dyslexiemaatje kan een grote betekenis zijn voor kinderen die moeite hebben met dyslexie en de sociale vaardigheden (Dalemans et al., 2017). Tevens ontvangt zijn leraar informatie over dyslexie en TOS, zodat de leraar de communicatie tussen hem en Ruben kan optimaliseren.

Evaluatie

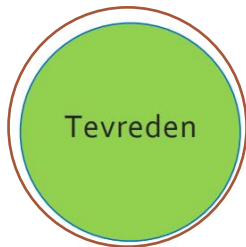
Algemene tevredenheid

Hoe tevreden ben je over de verstrekking van het hulpmiddel?

Tevreden	Matig tevreden	Niet tevreden
Ruben en zijn ouders waren zeer tevreden over de telefonische hulp van de leverancier rondom het hulpmiddel.		

Hoe tevreden ben je over je hulpmiddel?

Tevreden	Matig tevreden	Niet tevreden
Zowel Ruben als zijn ouders zijn tevreden over het hulpmiddel, omdat Ruben het prettig vindt om op een andere manier te leren. Het was voor hem wel moeilijk om het hulpmiddel onder de knie te krijgen.		

Hoe tevreden ben over hoe je hulpmiddel je helpt?

Tevreden	Matig tevreden	Niet tevreden
	Ruben is matig tevreden over de meerwaarde omdat hij het niet tijdens alle vakken op school mag gebruiken van de leerkracht.	

'Kun je je dyslexiehulpmiddel gebruiken in alle situaties van het dagelijks leven, waarin je dit graag zou willen?' Waarom wel/niet? Heb jij zelf suggesties voor oplossingen?

Ruben geeft aan het dyslexiehulpmiddel niet in alle situaties in het dagelijks leven te gebruiken, omdat zijn leraar niet volledig geïnformeerd was over het gebruik van een laptop in de klas. Daarnaast vindt een meisje uit zijn klas hem dom, omdat hij gebruik maakt van een laptop. Hij heeft de dyslexiedeskundige ingelicht en er is voorgesteld om het hulpmiddel samen met het desbetreffende meisje te gebruiken.

IPPA-follow-up interview

Problematische activiteiten in het dagelijks leven waarvan je verwacht of hoopt dat ze verminderen door jouw dyslexiehulpmiddel	Mei groep 5		December groep 6
	Hoe belangrijk is deze activiteit 1=totaal niet belangrijk 2=niet zo belangrijk 3=een beetje belangrijk 4=vrij belangrijk 5=zeer belangrijk	Hoeveel moeite kost deze activiteit 1=totaal geen moeite 2=klein beetje moeite 3=redelijk wat moeite 4=veel moeite 5=te veel moeite om te doen	
1 Ik zou willen dat mama niet altijd mijn zelf geschreven verhalen moet nalezen.	3	3	2

2 Ik lees de opdrachten/vragen bij taal en wiskunde soms fout, daardoor is de oefening fout en moet ik naar de leerkracht.	4	5	2
3 Nu lees ik traag en dat kost veel tijd.	2	4	2
4 Ik weet niet waar ik punten en leestekens moet zetten.	3	3	3
5 Ik wil zelfstandiger werken zodat ik minder hulp aan mama moet vragen.	5	4	5
6 Ik wil minder spellingfouten maken.	5	5	4
Totaalscore (gemiddelde 'probleem-last')	$((3 \times 3) + (4 \times 5) + (2 \times 4) + (3 \times 3) + (5 \times 4) + (5 \times 5)) : 6 = 91 : 6 = 15,2$		$((3 \times 2) + (4 \times 2) + (2 \times 2) + (3 \times 3) + (5 \times 5) + (5 \times 4)) : 6 = 72 : 6 = 12$

Ervaringen, observaties, knelpunten en succesfactoren

- De school was in het begin terughoudend, maar nu mag hij het hulpmiddel bij alle vakken en toetsen gebruiken.
- Hij mag met luisterboeken werken bij het maken van boekbesprekingen.
- Het hulpmiddel heeft een positief effect op schoolse vaardigheden, maar lost niet alle problemen op door zijn TOS. Wel is het gebruik van de woordenboekfunctie behulpzaam bij het begrijpend lezen. Ruben kan zo onbekend woorden meteen opzoeken.

© 2022

Colofon

Deze informatie voor www.dyslexiehulpmiddelen.com is bijgesteld in het kader van het Stimuleringsprogramma Aanpak Dyslexie (www.dyslexiecentraal.nl) door de COM-ICT Werkgroep.